

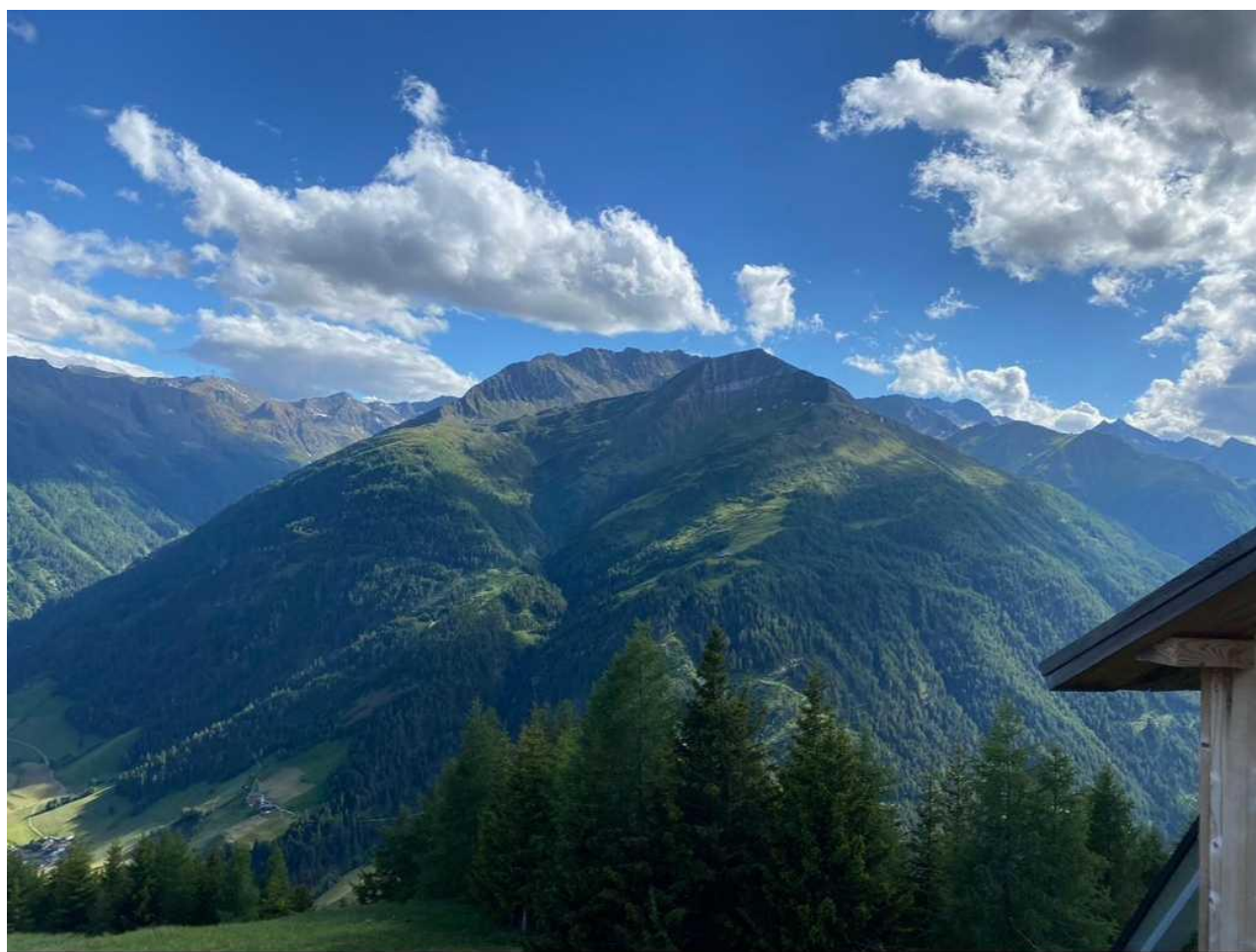
Celoslovenská literárna súťaž

PREKROČ SVOJ TIEŇ

2. ročník (2022)

**ZBORNÍK OCENENÝCH
PRÍSPEVKOV**

Občianske združenie PREKROČ SVOJ TIEŇ

ZBORNÍK

ocenených príspevkov

2. ročníka

Celoslovenskej literárnej súťaže

PREKROČ SVOJ TIEŇ

literárny žáner: poviedka

téma: Čo je môj domov

ISBN 978-80-570-4696-7

9788057046967

Veľké Zálužie 2023

Vydavateľ

Občianske združenie PREKROČ SVOJ TIEŇ

Jarocká 1300/36

951 35 Veľké Zálužie

IČO: 53191455

DIČ: 2121344940

Kontakt

Mgr. Lenka Jalilah, PhD.

predsedníčka OZ, riaditeľka súťaže

0915 569 160

jalilah@prekrocsvojtien.sk

Odborný redaktor zborníka

doc. PhDr. Peter Karpinský, PhD.

Jazyková úprava

Mgr. Andrea Jurčová

Fotografia na titulnej strane

Branislav Kuchár

Rok vydania

2023

Odborný garant súťaže

doc. PhDr. Peter Karpinský, PhD.

Predsedníčka odbornej komisie

Mgr. Andrea Jurčová

Členovia odbornej komisie

PhDr. Jana Bartal, PhD.

Bc. Christopher Danis

Mgr. Veronika Poláková, PhD.

Milan Štefánik

ISBN 978-80-570-4696-7

9788057046967

Obsah

Partneri 2. ročníka súťaže	5
Výsledky 2. ročníka súťaže	6
Branislav Kuchár, Sen	8
Daša Brontvajová, Dračia pálenka	10
Tamara Taranová, Iba ja a moja Thalia	12
David Mitro, Našiel som svoj domov	14
Adriana Hritzová, Skutočný domov	16
Lilli Heinz, Moje jablko je môj domov	18
Silvia Vrbovská, Hľadanie domova	20
Alžbeta Romaňáková, Sila klavíra	23
Eva Hrnčárová, Čo je tvoj domov, Réka?	25
Diana Senášiová, Čo je môj domov	27
Barbora Kurdelová, Divá orchidea	29
Patrícia Blažeková, Nemý nárek	31
Daniel Verbický, Slobodný domov	33

Ďakujeme našim cteným partnerom, ktorí nás podporili finančne, mediálne a/alebo darovali ceny pre víťazov:

BRIX
GROWN FOR FLAVOUR

accenture

TESCO

ZLATÉ KÚPELE
TURČIANSKE TEPLICE
MEDICAL SPA

Martin Tamásfi

Tímea Pospíšová

ÚVOD

Občianske združenie PREKROČ SVOJ TIEŇ vyhlásilo dňa 3. 10. 2022 druhý ročník Celoslovenskej literárnej súťaže Prekroč svoj tieň, ktorá prebiehala na platforme odborného recenzovaného časopisu Prekroč svoj tieň ISSN 2644-6707. Bola určená pre žiakov 8. a 9. ročníka ZŠ a študentov SŠ.

Odborná komisia súťaže na čele s predsedníčkou Mgr. Andreou Jurčovou dňa 31. 12. 2022 súťaž uzavrela a začala hodnotiť príspevky. Na celý proces dohliadal odborný garant súťaže, spisovateľ, jazykovedec a vysokoškolský pedagóg doc. PhDr. Peter Karpinský, PhD., ktorý ručí za odbornosť súťaže, jej priebeh a dodržanie všetkých bodov Štatútu súťaže.

VÝSLEDKY 2. ROČNÍKA

Dňa 3. 4. 2023 boli vyhlásené výsledky 2. ročníka Celoslovenskej literárnej súťaže Prekroč svoj tieň nasledovne:

1. miesto:

Branislav Kuchár, Sen

pedagóg: Mgr. Miriam Karasová, Arcibiskupské gymnázium b. Pavla Jantauscha, Trnava

2. miesto:

Daša Brontvajová, Dračia pálenka

pedagóg: Mgr. Katarína Kosmeľová, Základná škola s materskou školou Martina Hamuljaka, Oravská Jasenica

3. miesto:

Tamara Taranová, Iba ja a moja Thalia

pedagóg: Mgr. Michaela Kántorová, Stredná zdravotnícka škola, Žilina

2 ceny riaditeľky súťaže Mgr. Lenky Jalilah, PhD.:

David Mitro, Našiel som svoj domov

pedagóg: Mgr. Martin Ujhelyi, Súkromná základná škola Didacticus, Košice

Adriana Hritzová, Skutočný domov

pedagóg: Mgr. Monika Palko Magdová, Základná škola, Krompachy

Cena predsedníčky odbornej komisie Mgr. Andrey Jurčovej:

Lilli Heinz, Moje jablko je môj domov

pedagóg: Mgr. Romana Barešová, Základná škola, Dunajská Lužná

Odborná komisia rozhodla o nasledovnom poradí do 10. miesta:

4. miesto:

Silvia Vrbovská, Hľadanie domova

pedagóg: Mgr. Eva Lešníková, Gymnázium Jozefa Gregora Tajovského, Banská Bystrica

5. miesto:

Alžbeta Romaňáková, Sila klavíra

pedagóg: Mgr. Jana Kutláková, Cirkevná základná škola svätého apoštola Pavla, Sihelné

6. miesto:

Eva Hrnčárová, Čo je tvoj domov, Réka?

pedagóg: Mgr. Patrik Lehocký, Základná škola kniežaťa Pribinu, Nitra

7. miesto:

Diana Senášiová, Čo je môj domov

pedagóg: Dominika Hajčiová Čipková, Základná škola, Ivanka pri Nitre

8. miesto:

Barbora Kurdelová, Divá orchidea

pedagóg: Mgr. Monika Mikolášiková, Základná škola s materskou školou, Hargašova 5, Bratislava

9. miesto:

Patrícia Blažeková, Nemý nárek

pedagóg: Mgr. Daša Ondrušová, Obchodná akadémia, Trnava

10. miesto:

Daniel Verbický, Slobodný domov

pedagóg: PhDr. Ľubica Verbická, ZŠ a MŠ Stakčín

Dňa 21. 1. 2023 na zasadnutí odbornej komisie Celoslovenskej literárnej súťaže Prekroč svoj tieň odborný garant súťaže doc. PhDr. Peter Karpinský, PhD., osvedčil všetky postupy odbornej komisie a schválil a potvrdil výsledky súťaže.

Branislav Kuchár, Sen

Bol to len sen, pomyslel si starec.

„Domov, chcem ísť domov!“ niesli sa slová miestnosťou.

Starec zmätený, potešený, že ho nestihla triaška, vstrebával všetko, z čoho sa práve zobudil, a snažil sa pochopiť chlapcove slová, no nedarilo sa.

So smútkom v očiach chytil chlapcovu ruku: „Nie, synu. Nechceš ísť domov.“

„Povedz mi o svojom sne,“ nabádal ho chlapec. Bol z nich najmladší a najzvedavejší. Neustále ho trápila otázka, čo je s jeho domovom. Bol to rok, čo opustil rodnú krajinu a pridala sa k skupine, ktorá si ho prisvojila, keď ho našli ako potulné dieťa v uliciach.

„Posaď sa a neprerušuj ma. Snívalo sa mi presne o takej skupine stroskotancov, ako sme my. Sedeli v miestnosti skoro úplne zahalenej do tmy, nebyť dvoch sviečok v strieborných svietnikoch po stranách. Do tváre som im detailne nevidel, tak ich neviem podrobne opísať,“ povedal starec chlapcovi.

Starec pokračoval...

„Boli štyria: starec, volali ho Mudrc, mal na sebe dlhé biele rúcho, biele vlasy a fúzy, ktoré mu siahali po pás. Druhý mal kabát s kapucňou, ktorý ho celého zakrýval. Volali ho Iný. Tretieho meno som nezachytil, bol mladý, vo veku tvojho otca. Štvrté bolo dieťa. Pripomínalo mi teba. Nehybne upierali pohľad na stenu s obrazom rozvetveného stromu. Pochopil som, že je to rodokmeň.

Muž vstal, pristúpil k stene, prešiel po strome rukou: *Toto je môj domov, moja rodina. To miesto nesie spomienky, sny, tu som cítil neohraničenú lásku, o ktorej tak smelo píšú básnici, tu bolo všetko, čomu som hovoril domov.*

Chlapec sa postavil, podišiel k oknu a pri pohľade na ulicu vravel: *Toto je jediný domov, ktorý som kedy mal. Nič iné nepoznám, mojou rodinou sú ulice a všetci potulní podivíni. Musí byť krásne žiť s pocitom, že niekam patíš.*

Mudrc sa rozrehotal: *Naozaj si, chlapče, myslíš, že domov nájdeš na nejakom hmotnom mieste? Na mieste, ktoré vieš označiť špendlíkom na mape?*

Otočil sa na muža s otázkou: *A čo ty, mladý muž? Myslíš, že tvojím domovom je spoločenstvo ľudí, ktorí sú srdcu najbližší? A ak ti na svete nikto nezostane? Čo bude potom tvojím domovom? Keď naši rodičia zomrú, keď nám zboria dom, povieš, že sme o domov prišli, no rovnako tak by si povedal, že keď sa nastahujeme do nového domu, keď sa ti narodí synovia, dcéry, že si našiel nový domov?*

Mladý muž sa zamračil, bolo vidieť, že premýšľa, no neodpovedal.

Iný vstal hovoriac: *Vy pozemšťania to máte zvláštne, vždy, keď poviete, že chcete ísť domov, nikto nevie, čo tým myslíte. Raz hovoríte o domove ako o mieste bydliska, o štáte, potom je vaším domovom planéta Zem, a keď vás všetky miesta omrzia, hovoríte o domove ako o mieste, kde sa nachádzajú vaši milovaní, rodina. Iný vám chce pomôcť, ale vy nerozumiete, nechcete rozumieť. Iného bolí, keď vidí, akí sú ľudia slepí. Stále blúdite, neviete nájsť ani vlastný domov. Táto planéta, ktorú považujete za svoj domov, vaším domovom nie je! Ste na nej len hosťami, aby ste sa s ňou naučili žiť a neboli pre domovskú planétu tým istým, čím ste pre planétu Zem. Zatiaľ ste*

čosi ako vírus, ničíte, znečisťujete, a ak budete aj naďalej takí slepí, čoskoro budete spávať a žiť na smetisku a domov sa nikdy nevrátite. Zem je ako vesmírna loď, nebol k nej daný návod na obsluhu. Nebudete schopní riadiť vašu loď s menom Zem úspešne o nič dlhšie, kým ju nebudete vnímať ako celok, spoločný osud. Ste povolani, aby ste sa stali architektmi budúcnosti, nie obeťami.

O čom to rozprávaš? spýtal sa muž. Hovoríš, že sme slepí, ale zdá sa, že tiež nevidíš. Pozri na nás! Prečo to nepovieš tomu, kto s tým niečo zmôže? My nezmôžeme nič, sme len zúfalcí, ktorých nikto nepočúva.

Iný prešiel k rodostromu, a ako prechádzal rukou po vetvách, hovoril: Nepochybujte o tom, že malá skupinka hlbavých odhodlaných ľudí dokáže zmeniť svet. V skutočnosti to je to jediné, čo ho kedy zmenilo. Ktosi raz povedal: Premôž sám seba, sám si si jediným nepriateľom, prijmi sám seba, si jediný, s kým musíš žiť, všetko je ukryté vo vnútri, poznaj seba a spoznáš svoj domov, ak nedokážeš prijať to, čo je vonku, prijmi to, čo je vo vnútri. Iný prišiel na túto planétu, do fyzického tela, aby učil pozemšťanov. V minulosti ste vlastnili poznania všetkých druhov, no časom ste zabudli. Ste schopnejší a silnejší, než si myslíte, vo vás sídli všetka sila a moc, len ste sa ju nenaučili využívať, čerpať z nej. V skutočnosti to nebolo nič viac ako dočasný prístrešok na ceste hľadania.

Múdro hovoríš, priateľu, ale... povedal Mudrc Inému. Odkiaľ pochádzame? Smrťou kráčame k životu. Kam smerujeme? Životom kráčame k smrti. Nie je potom smrť prinavrátením sa na miesto, odkiaľ sme prišli? Zomierame životom k smrti. Hovorí sa, že celý ľudský život je cesta k smrti, precitol v poznaní Mudrc.

Cesta domov. A tak, keby si sa ma opýtal, čo je môj domov, odpovedal by som ti – smrť! Čo je to domov? Je to rozpoloženie vnútra, ku ktorému sa snažíme vrátiť. Hľadáme ho, cítime, že z neho aj pochádzame. Ak nie som mojím telom, musím byť niečím za telom, ak nie som mysliteľom, musím byť niečím za myslou, čo je tak hlboko ukryté... A tak pri otázke, kde je náš domov, je namieste, aby naša prvá otázka znela: Kým sme v tomto svete? V tomto živote? Čo pre nás znamená smrť, ak sa nestotožňujeme s našou telesnosťou? Život vo svojej podstate nezaniká, mení len svoju formu. Zmení sa na niečo iné. Smrť je navrátením sa k nášmu pôvodnému jadrú. Navrátením sa Domov.

Kto si? spýtal sa starec Iného.

Som piesok v hodinách, ktoré určujú tvoj čas.

Som plameň na sviečke tvojho života.

Som ten, kto povie: Je čas ísť. Čas ísť domov.

*Vtom som sa zobudil. Posledné slová, ktoré vyslovil Iný, sa mi stále niesli myslou:
Tvoj domov je večnosť!“*

Súťažný príspevok Branislava Kuchára Sen získal 1. miesto.

Daša Brontvajová, Dračia pálenka

Len tam je môj domov,
kam chodia spať moje sny...

Domov. Slovo, nad významom ktorého sa málokedy zamyslíme. *Domov.* Mne pri ňom napadne spomienka z detstva. Spomienka, keď som skoro stratila to najdrahšie a najcennejšie, čo človek má.

Bol jeden z tých jesenných večerov, keď noc sťahuje zlaté povlaky z polí a nahrádza ich svojim ružovkastým odtieňom. Tmaví duchovia stromov sa pomaly naťahujú od koreňov, akoby si nechceli nechať ujsť túto večernú nádheru. Onedlho však splynú s plášťom noci.

Jemná pavučina hmly lenivo zahaľuje zabudnutú dedinku v hĺbke lesa. Mesiac len veľmi nevrlo zachádza za mraky, nechávajúc hviezdy osamote.

Noc sa pomaly prechádzala panstvom a bola spokojná so svojim dielom tmy. Vtedy jej pokojné kroky preťal krik, pri ktorom i jej stuhla krv v žilách. Slová, ktoré už nikomu nedovolili zaspať.

Ospalú rodinnú atmosféru prerušil babkin krik: „Horí! Horí! Noste vodu!“

Strhli sme sa. Kuchynské okno už oblizovali krvavé jazyky ohňa. Pažravo hltali i celú záhumnicu. S prašťaním dreva sa ozývalo aj zúfalé volanie o pomoc. Volanie všetkej zveri, ktorú stodola ukrývala.

Snažili sme sa nepodľahnúť panike. Otec – jediný, ktorý nestratil triezvu myseľ, nás všetkých okamžite poslal do pivnice. Iba dedka nebolo nikde. Hneď bolo všetkým jasné, že zasa zdúchol k susedom na druhom konci dediny. Chvalabohu, aspoň je v bezpečí.

Keď sa ocko uistil, že sme všetci bezpečne ukrytí medzi štyrmi stenami z kameňa, rozbehol sa sám bojovať s plameňmi. Lenže ako? Kde zohnať prívod vody? Dodnes sa nevie, či mu preskočilo, či mu spálené seno vliezlo do hlavy, jednoducho začal hľadať hydrant. V dedine na konci sveta, v takej diere, čo dakto len omylom vyrýl do mapy, hľadal moderný americký hydrant. Nevedel kde, ale niekde by tam mal byť. Musí byť!

Kým on behal ako zmoknuté kura, babka sa potichu vytratila z úkrytu. Nevedela tam len tak vyseďavať a celé svoje gazdovstvo, celý svoj život, všetky spomienky nechať napospas plameňom! Vypustila dobytok, hydinu i celé osadenstvo humna, aby sa mohlo zachrániť všetko, čo malo nohy. Kovovou lopatou začala mlátiť do sena, do zeme, do dreva a vlastne do všetkého naokolo. Nikto netušil, s akou logikou sa snažila svoj majetok zachrániť obyčajnou, na svoju výšku primárou lopatou.

Napočudovanie, hatala plány ohňa celkom úspešne. Náhle si za zadnými stavmi všimla pohyb. Alebo ho skôr zacítila. Uviazlo tam nejaké zviera? Alebo nebodaj človek? Čo keď potrebuje pomoc?!

Rýchlo sa tam rozbehla. Na moment stuhla, keď uvidela svojho manžela, ako bojuje s ohnivým drakom, zrejme pribehol cez polia, ktoré mali so susedmi spojené.

Zvláštne, pomyslela si, jeho pohyby pripomínali skôr nejaký cudzokrajný tanec. Okamžite zahнала bláznivú myšlienku a rýchlo mu začala pomáhať. Tam, kde on hasil vodou zo sudov, ona mlátila lopatou. Avšak žeravý chvost jaštera jedným silným mávnutím zvalil starkého na zem. Tam ostal

v bezvedomí. Babka sa k nemu hneď rozbehla, no rozdelila ich žeravá stena. Stihla len zazrieť, ako sa na jej krik prihnal otec a dedka ťahal preč. Neostalo jej nič iné, iba veriť synovi.

S novou vervou sa pustila do draka. Mlátila hlava-nehlava. Až prirýchlo na svoj vek naháňala zúrivého draka po celom dvore, behala hore-dole, kým on, úplne zničený, nezhasol ako posledný uhlík v peci.

Vydesene sa rozbehla späť k domu, kde našla manžela i so synom, oboch špinavých, no živých. Dedko nahlas chrápal a otec nás opatrne vypúšťal z pivnice a počítal ako pastier svoje stádo.

„Pripomeňte mi,“ ozval sa dedko pri raňajkách, s úškľabkom hľadiac na prázdnu fľašu v kredenci, „aby som od suseda už nebral tú žeravú pálenku. Snívajú sa po nej dračie sny.“

Všetci sme sa zasmiali, pokukujúc jeden po druhom. Iba babka pootvorila ústa, akoby už-už chcela niečo povedať, no hneď ich zavrela.

Dedko, veselo si popiskujúc, že mu to tentoraz tak ľahko prešlo, pridal do kroku, aby sa čo najrýchlejšie dostal z dosahu babkinho ostrého jazyka.

Ach, dobrá je to žena, robotná, starostlivá, i korunu šanovať vie, veru, lepšiu by som nenašiel, no nikdy nemala pochopenie pre moju spoločenskú povahu.

Pohrúžený do myšlienok rázne vyšiel na priedomie. Posledný vzduch mu však zostal umlčaný v hrudi, pozerajúc nemo na spustošený dvor.

Súťažný príspevok Daše Brontvajovej Dračia pálenka získal 2. miesto.

Tamara Taranová, Iba ja a moja Thalia

Ahoj! Konečne si prišla. Ani sa nepýtaj, čo to tu tak vonia, veď predsa máme čaj o štvrtrej. Uvarila som nám kamilkový, vieš, že to je môj obľúbený, z tých kamiliek, ktoré sme na jar natrhali a dali vysušiť. Chvíľami som sa bála, že tá kvetinová kanvica ešte po mojej starkej nevydrží taký tlak, avšak vydržala.

Pamätáš si ten čínsky porcelán, ktorý mám hore vo vitríne? Ten si odložila moja mama. Dnes je špeciálny deň, budeme piť presne z tých šálok. Tvoj čuch ťa neklame, tvoj noštek štekli sladká vôňa čerstvo upečených osíh hniezd, samozrejme, sú poliate salkom. Vždy ma rozveselí radosť v tvojich očiach, keď ich ochutnáš. Všetko je nachystané na terase, usaď sa. Chcem ti toho toľko porozprávať, ale ani neviem, kde mám začať. Mám pocit, že my ľudia často rozmýšľame, kde začať, avšak nepamätáme na to hlavné – vedieť, kedy je treba skončiť.

Neboj sa, vidím, ja vidím, že sa trápiš, preto nebudem ako všetci. Dnes môžeš mlčať, počúvať, spájať úsečky myšlienok a rozpletať uzlíky zlosti.

Už ako malá som bola poriadne číslo. To boli časy, keď sme behali na lúke za dedinou, medzi poľnými kvetmi chytali motýle. Často sme z plného hrdla kričali: „Hod' mi loptu späť!“

Pozri na tieto fotky, tu nás vidíš, na tejto tmavej nás môj starký učil chytať svättojánske mušky a na tej svetlej nám pripravil veľkú oslavu. Behali sme tak rýchlo, nemohli nás nájsť. Mamička ma veľakrát vyhrešila za odreté kolená a roztrhané tepláky. So slzou v zelenom očku som sa zamračila a tichým hlasom zaštebotala:

„Veď to bolo len očko na tepláčikoch, mami!“

Potom som perami otočenými nadol odvrátila zrak. Keďže som bola oteckova princezná, zotrel mi slzy z tváre, s úsmevom ma utešil a spoločne sme vymysleli ďalší plán. Bolo to také krásne!

Ako šiel čas, zrazu do môjho života vstúpila škola, našich ovládli starosti a mňa povinnosti.

To však nebolo všetko. Zaujali ma chlapci, ktorí sa ma často pýtali:

„Pôjdeme dnes von?“

Časom sa z nás stali veľkí kamaráti a spolupáchatelia. Tajné skratky a znaky sa dali považovať za akýsi nový jazyk či plán pomsty učebniciam. Vtedy som spoznala i prvú lásku. Chceš vidieť fotku? To je on – môj Boris na karnevale.

Kde sme to skončili? Aha, pri láskach, vlastne i sviečkach a zvykoch. Jedno majú spoločné. Vedia zmiznúť, vypariť sa, roztopiť, vyhasnúť, stratiť iskru, ale teplo domova vždy pripomenú.

Keby som vedela vrátiť čas, tak poviem len jedno: „Mami, prepáč, oci, ver mi!“

Preto Thalia, priority! Áno, priority sú dôležité, na to nikdy nezabudni, dobre?

A čo tie moje lásky? Prosím, na mená hlavných postáv sa nepýtaj, lebo tie ti neprezradím. Žiaľ, letné dni sa rovnajú jazvám na duši, veď to poznáš. Vieš, boli sme mladí a nespútaní. Chceli sme chytiť veci, ktoré sa chytiť nedali, hľadali sme dávno objavené. Tak veľmi sme túžili byť iní! Mali sme silu rozprávať, no nie vždy ochotu počúvať. Mali sme ochotu, ale ochotu pomáhať druhým, nie vytrvalosť pri nich stáť. Uvedomovali sme si, že ublížime, avšak odpustenie nám bolo neznáme. Snažili sme sa dať lásku, ktorá v nás bola, ale i tú, ktorá v nás nebola, no nemali sme snahu

priať ju. My lakomci, hlupáci, blázni, pomätenci, možno len bytosti postavené pred veľké sny. Hnevali sme sa na zimu a jej strasti. Závideli sme letu a nevedeli rozoznať krásy jari či jesene. Prosili sme o ticho, nechali vyvetrať, spravili prievan a vyvolali akýsi strach.

Moja, poznáš ma, plakala som krvavé slzy, lebo to nebolo jediné, čo vo mne vyvolávalo ten pocit úzkosti. Často som prechádzala ulicami, rovnými i kľukatými cestami, skákala cez mláky či potoky, pozerala do cudzích okien a u iných hriala miesto. Nemala som pocit, že niekam patrí, nechcela som nikomu patriť.

Prepáč tú slzu na mojej tvári. Ešteže som nám tu nechala vreckovky. Hriechy našej minulosti slzy nezmyjú. Je to červené víno na našich bielych blúzach, škrabanec na zrkadle.

Vieš, ja sama som sa asi časom naučila dýchať a vážiť si, že sa ráno zobudím do nového dňa. Uvedomila som si, že si večer môžem znovu ľahnúť a zabaliť sa do páperovej periny. Naučila som sa cítiť seba, keď voniam vanilkovým mliekom, seba, keď ma unavenú oblieva studený pot. Pochopila som, že všetko, čo mám, som ja, pretože to, čo som ja, sú aj oni – žijúce legendy, ktoré vo mne tlejú. Tentoraz sa nepýtaj, kedy som na to prišla. Bolo to vtedy, keď som zistila, že sestra a mama sú moje najlepšie kamarátky. Bolo to vtedy, keď som zistila, že viac ako môj otec si ma neváži nikto. Vlastne, cítiť je viac ako počuť, veď už si ani nepamätám ten hlas. Som ten najhorší poslucháč. Hanba mi, Thalía!

Vidíš, moje albumy sú nekonečné. Pokojne otvor každý jeden, pozri si každú fotku, pri nej list a spýtaj sa, čo len chceš.

Tie listy. Písal mi ich on a ja som ich písala jemu. Každý bol o niečom inom, ale s jedným významom. Všetko, čo je v nich, bolo len a len naše. Vidíš, tu som ich schovala a v srdci zamkla na šesť zámkov. Modré oči mi boli vždy súdené. Studničky klamstiev či more prianí. Deň za dňom, presne tak ako svetlo striedalo tmú, časom som sa našla v jeho úsmeve, ktorý bol mojím domovom.

Ach, Thalía, vieš, cesty domov vedeli byť nekonečné, ale také obohacujúce a krásne. Počuť ľudí, ktorí ti dali život, ktorí ťa vychovali... Lúbim mojich blízkych, ľúbim ich tak vrúcne, že bez nich nemôžem dýchať.

Je večer. Zo svojich úst vypúšťam posledné myšlienky. Viem, nikto nemá rád konce, žiaľ, predsa musím skončiť. Obloha sa stmieva a tvoje i moje oči sa pomaly zatvárajú, chladný jesenný večer nám naznačuje, že je čas.

Súťažný príspevok Tamary Taranovej Iba ja a moja Thalía získal 3. miesto.

David Mitro, Našiel som svoj domov

Zvuk topánok dopadajúcich na asfalt sa ozýval celou ulicou. Muž sa po dlhom dni v práci len chcel vrátiť domov a poriadne sa vyspať. Ale, tak ako aspoň raz za týždeň, stratil sa medzi zdanelivo nekonečnými radmi identických domov. Každý jeden dom na dlhej ulici mal ten istý dvor plný zelenej, neprírodne pôsobiacej umelej trávy, tú istú zavretú garáž, natretú rovnako ako zvyšok domu bielou farbou, pripomínajúcou vaječnú škrupinu. Strecha z červených šindľov sa týčila nad každým z domov a spredu bolo vidno tie isté červené dvere a okná, cez ktoré nebolo vidieť nič okrem tmy. Táto takmer neuveriteľná podobnosť ho spočiatku trochu privádzala do rozpakov, ale už sa cez to preniesol. Domy boli pravdepodobne sériovo naprojektované. Dávalo by to zmysel, keďže nájomné v radovej zástavbe bolo až komicky nízke, ale na to sa muž určite nechcel sťažovať.

Keby tu už ten jeden mesiac nežil, zdalo by sa mu trochu divné, že úplne všetky domy majú vždy vo svojom interiéri zhasnuté svetlá, ale tak to tu bývalo. Svetlá sa rozsvetujú už o siedmej ráno, kvôli relatívne šerému počasiu, a zhasínajú o deviatej večer. Na sekundu presne. *Eh*, pomyslel si, *nič mňa do toho*. Sám si nastavil večierku na deviatu a budík na siedmu ráno – keď už to robí celé susedské spoločenstvo, jemu to tiež nezaškodí. Žiadneho suseda však ešte nestretol. Žiadneho z nich nevidel ísť do práce alebo z nej. A napriek tomu, že často počul zvuky motorov, na vlastné oči ešte nevidel prejsť po ulici jediné auto. Veľmi ho to ale neznepokojovalo, pripisoval to vlastnej nepozornosti. *A aj keby niečo bolo trochu divné, určite to stojí za neskutočne nízky nájom*, opakoval si muž v duchu.

A opakoval si to dovtedy, dokým za sebou, v jeden novembrový večer, nezapočul ďalší pár krokov. Napriek tomu, že nenosil nejaké extra módné topánky či praktické tenisky, ozývali sa jeho kroky s príjemným klepkaním. Kroky za ním zneli takmer identicky. Rýchlo sa šiel otočiť, keď pocítil náhlu zmes zvedavosti, hrôzy a nadšenia z toho, že konečne, po všetkom tom čase, uvidí suseda. Tesne predtým sa však pozastavil nad svojím konaním. On cíti hrôzu? Pozrel sa dole na svoje dlane a, veru, triasli sa, no nie od zimy. Nevedel prečo, ale nemal z toho dobrý pocit. A cítil, že by asi mal počúvať svoj inštinkt, a tak trochu zrýchlil. Klepkanie jeho krokov sa zrýchlilo, ale takisto sa zrýchlil aj zvuk ťažších krokov niekde za ním. Práve vtedy vyhrala jeho číra zvedavosť nad divným strachom, ktorý ho náhle pochytil, a obzrel sa, no v šere chladného večera nič okrem siluet bielych radov domov nevidel. To ho trochu upokojilo, lebo osoba, ktorá bola za ním, mu ešte nedýchala na krk.

Rozhodol sa, že zájde za roh najbližšej križovatky. Určite hocikto, kto je za ním, by nešiel práve tam, kam on. Aspoň v to dúfal. A keď sa akurát dostal ku križovatke, začal sa obzerať. Cesta viedla buď napravo, doľava, alebo rovno. Všade, kam sa pozrel, sa tiahli nekonečné rady identických domov. Celá situácia mu začínala pripadať ako scéna z béčkovej televíznej kriminálky. Rozhodol sa! Utriel si pot z čela a vybral sa do ulice vľavo napriek tomu, že on býva niekoľko desiatok metrov napravo. Prešiel pár metrov, kroky za ním začali byť tlmené, ako keby vzdialenejšie. Už si išiel vydýchnuť, keď ich za sebou znovu začul. Dokonca sa mu zdalo, že sú bližšie. Znervóznel. Uprostred vydýchnutia sa zľakol a chcel vdýchnuť, no zaskočilo mu a rozkašľal sa.

Prehlo ho, do očí mu vbehli slzy a v sluchách mu hučalo od čoraz rýchlejšieho tlkotu vlastného srdca. Začul, že cudzie kroky sú teraz bližšie ako hocikedy predtým, a to ho ešte viac rozrušilo. V tiesnivej psychickej situácii bol už pevne odhodlaný vpáliť do najbližších dverí napriek tomu, že neboli jeho. Dúfal, že to odradí jeho prenasledovateľa od prípadnej interakcie. Prišiel k neznámemu domu a ako šmátral svojimi kľúčmi, jeden sa mu podarilo vsunúť rovno do zámku.

Na chvíľu na všetko zabudol, len zísal na dvere a miesto, kam sa kľúče práve vsunuli. Hneď na to si však znovu uvedomil, prečo kľúče pchal do dverí. Hneď otvoril a vstúpil. Vo vnútri ho uvítal povedomý pohľad – predsieň identická s jeho vlastnou. Samozrejme, podobnosti by sa mohli nájsť, ale jeho predsieň bola jedinečná tým, že malá časť omietky na pravej stene od dverí chýbala. Bola to zdanlivo šialená náhoda, ale dalo sa to prehliadnuť. Pred ním však stál pár tých istých topánok, ktoré mal práve teraz na nohách, na vešiaku zasa visel kabát, ktorého identický exemplár mal práve teraz na sebe. Muž bol dočista zmätený. Ako vnikal ďalej, hlbšie do útrob domu, pripadal mu viac a viac povedomý. Obrazy, ktoré si kúpil, videl na cudzích stenách, dokonca aj ďalšie z vecí, ktoré mal teraz pri sebe, napríklad jeho mobilný telefón, dokázal nájsť v cudzom príbytku.

Muž chodil hore-dole po dome a všímal si viaceré anomálie. Všetky tie zvláštnosti sa však stali druhoradými vo chvíli, keď zachytil zvuk hlasov z miestnosti, v ktorej, ako predpokladal, sa nachádzala obývačka. Náhle muža premkla zvedavosť, ba až smrteľná úzkosť, lebo si práve uvedomil, že je situovaná rovnako ako v jeho vlastnom dome. Ihneď sa vybral k dverám do obývačky a otvoril ich. Farebné spektrum svetelných lúčov vychádzajúcich z televízora zasiahlo tvár osoby sediacej na tom istom gauči, ktorý mal muž u seba doma. Neveriacky a s krčovitou grimasou, prezrádzajúcou jeho zdesenie, zísal na známu tvár, ktorá mu tento pohľad opätovala. Bola to jeho vlastná tvár.

Súťažný príspevok Davida Mitra Našiel som svoj domov získal Cenu riaditeľky súťaže Mgr. Lenky Jalilah, PhD.

Adriana Hritzová, Skutočný domov

V mojom živote prevažujú dni, ktoré by som najradšej vymazala. Dnešný bol asi stonásobne horší ako zvyčajne, keď už hneď zrána sa rodičia kvôli niečomu pohádali. Hádali sa často, ale nezvykla som si na to. Na to sa nedá zvyknúť. Je to ako keď sa porežete a bolí vás to. Urobí sa vám chrasta a niekto vám ju opäť odlúpne. O tomto som uvažovala cestou do školy. Netušila som, že tam zažijem ešte väčšie peklo ako doma.

Prvá hodina bola matika. Keď som si to uvedomila, na chvíľu som zamrzla. V piatok sme písali test. Napísala som ho zle, lebo rodičia sa znova hádali. Bola to najhoršia hádka doteraz a ja som nedokázala prijať ani ten úder, ani slová, ktoré zazneli. Učiteľka oznamovala jednotky, dvojky, a keď ani pri trojkách nezaznievalo moje meno, myslela som, že sa na mieste odstrelím. Potom som začula už len jej chladné slová:

„Jedinú štvorku a zároveň najhoršiu známku má Nina. Prekvapila si ma. Čakala som od teba oveľa lepší výsledok.“

Cítila som na sebe všetky neveriace pohľady spolužiakov a ich úškrny, ktoré hovorili, že konečne aj ona má zlú známku. Andrej, ktorý so mnou toho roku ešte poriadne neprehovoril, mi kládol dotieravé otázky, čo sa stalo. Iba som mu odsekla, že nikto nie je dokonalý.

Počas prestávky k našej lavici pristúpili jeho kamoši. Tušila som, že chcú podrypovať. Zazneli asi tri nepríjemné poznámky, ktoré sa ma nedotkli. No tá posledná ma dorazila.

„Nechceš sa ísť vyplakať mamičke na plece?“

Prudko som odsunula stoličku a vybehla z triedy.

Mierila som na záchod, kde som si potrebovala sadnúť a upokojiť sa. Zabuchla som dvere, klesla som na zem a slzy mi vytryskli z očí. Uvedomila som si, že nemám mamu, ktorej sa môžem vyplakať a zveriť. Potom som si spomenula na štvrtkovú hádku, na moju beznádejnú situáciu a na to, že nemám domov, kde sa cítim bezpečne.

Zo školy som sa neponáhľala, nemala som náladu počúvať výčitky kvôli štvorke ani ďalšie škriepky. Keď som prišla domov, čakalo ma tam prekvapenie. Otvorila som vchodové dvere a z kuchyne začula cudzí hlas. Zaskočilo ma to, keďže k nám návštevy nikdy nechodili. A zrazu vyšla na chodbu mama, otec a neznáma stará pani.

„Tak tu je moja veľká vnučka!“ zvolala zrejme moja starká.

Mama nás predstavila a potom mi babka hovorila, že už veľmi dlho ma túžila vidieť, ale nevedela, kde bývame. Potom sme všetci prešli do obývačky a babka sa ma začala vypytovať na školu a moje plány, aby sme dobehli všetok ten stratený čas, čo sme sa nepoznali. Najzvláštnejšie na tom bolo, že teraz pred babkou boli ku mne mama s otcom milí. Iba ich prítomnosť mi kazila všetku radosť zo spoznania starej mamy, ktorá ma zrejme bude mať rada. Moje srdce bolo také hladné po istote a láske, že moje nadšenie bolo takmer úplné. Konečne prišiel niekto, kto by ma mohol mať rád, niekto, komu by som dôverovala.

Keď sme toho už veľa narozprávali, mama nás prerušila, že je čas na obed. Nemala som chuť jesť, ale podvolila som sa, keď som videla v jej očiach to, čo tam bývalo zvyčajne: nadradenosť, chlad a hnev.

Pri obede navonok panovala príjemná atmosféra. Mama s otcom sa úspešne pretvarovali a boli k sebe nezvyčajne milí. Po obede nám babka oznámila, že sa tu rozhodla ostať niekoľko týždňov. Mala som chuť skákať od radosti, ale už som si tak zvykla skrývať svoje pocity, že som sa iba pousmiala. Rodičia však reagovali inak. Pozreli sa na seba nepríjemne zaskočení. Zrejme si mysleli, že tú pretváрку budú hrať iba do večera a potom budú žiť tak ako doteraz. Argumentovali babke rôznymi dôvodmi, ako veľmi si prajú, aby ostala, ale oni jej chcú len dobre, a rôzne iné somarinky. Babka však bola neoblomná, a tak sa rozhodlo, že u nás stráví niekoľko týždňov. A ja som vedela, že tie týždne budú najlepšie v mojom živote.

Kým bývala babka u nás, snažila som sa nebyť doma vtedy, keď tam nebola ani ona, lebo vtedy by mamina a otcova maska lásky opadla. A tak som sa zblížovala s babkou, chodili sme spolu na výlety, rozprávali sme sa a svojou láskou a osobnosťou si získavala aj moju lásku a dôveru.

Po niekoľkých mesiacoch, čo u nás bývala, som jej v mojej izbe povedala všetko, čo ma celé tie roky trápilo. Ona ma upokojovala, objímala a hovorila mi, že už nikdy to také nebude. Vraj už neodíde, a keď pôjdem na strednú, prídem bývať k nej. Bola milá a nežná, ale keď odchádzala, videla som jej na tvári tvrdý výraz a vedela som, že sa hnevá na rodičov a pôjde sa s nimi porozprávať. Neskôr som zistila, že je veľmi bohatá a kvôli tomu s ňou rodičia chcú vychádzať dobre, aby ich nevydedila.

Po tomto večeri už so mnou rodičia vôbec nekomunikovali, ale bolo mi to jedno. Konečne som sa mohla voľne nadýchnuť. Tie okovy, ktoré mi zvierali hrud', opadli a už nikto mi nezlupoval chrastu – zahojila sa. Cítila som, že moje šťastie prichádza.

Úspešne som urobila monitor a prijímačky na strednú školu v babkinom meste. Prestáhovala som sa k nej už cez letné prázdniny. Keď som prvýkrát vkročila do jej domu, pocítila som, že toto bude môj prvý skutočný domov. Tu sa budem cítiť bezpečne a najmä sa budem cítiť milovaná. Ved' každý človek potrebuje domov, aby bol šťastný.

Súťažný príspevok Adriany Hritzovej Skutočný domov získal Cenu riaditeľky súťaže Mgr. Lenky Jalilah, PhD.

Lilli Heinz, Moje jablko je môj domov

Bol nádherný jesenný deň. Slnko svietilo vysoko na oblohe a posielalo svoje teplé lúče na zem. Počasie ako stvorené na piknik. V jablkovom sade sa však začali diať celkom iné prípravy. Dvere na stodole sa otvorili a vyšla mladá žena.

„Nebezpečenstvo!“ bolo počuť hlas z ľavej strany.

„Budte opatrní!“ skríkol hlas sprava.

„Prichádza farmárka s rebríkom. Je to tu! Zachráň sa, kto môžeš!“

Všetky tie malé červíčky, ktoré sa za posledné týždne pohodlne udomácnili v jablkách jedného veľkého stromu, mali obavy o svoj život. Nastala panika. Vedeli, že prišiel čas zberu. Tie krásne šťavnaté jablká im teraz vezmú. Stratia svoj domov.

Červíčky sa začínali prevrtávať na slobodu. Jeden za druhým padali do vysokej trávy. Ušli pred prvým nebezpečenstvom. Neskončia predsa v žalúdku nejakého hladného človeka. Ale kam sa teraz podejú? Veď nie sú dáždovky, ktoré sa zaryjú do zeme. Každú chvíľu môžu skončiť v zobáku nejakého vtáka.

„Keby len jablká mohli zostať visieť na strome celý rok,“ želali si.

No v tom okamihu už začala farmárka opatrne liezť po rebríku. Na konár si zavesila vrece a začala oberať to ligotavé červené ovocie.

„Nie, so mnou nie!“ zvolal jeden z najmenších červíkov. „Ja si svoj domov nenechám ukradnúť nijakým človekom. To jablko je moje a ja si ho nechám.“

Vilko bol ešte veľmi malý a vôbec nechápal, čo sa práve deje. Bola to jeho prvá obaračka. To voňavé a sladké jablíčko bolo jeho útočiskom a ochranou. Nemienil sa ho vzdať. Nikdy.

„Počuj, malý, nebuď hlúpy a zachráň sa,“ povedal starý tučný červ a padol za ostatnými do trávy. Ale o tom malý červíček nechcel ani počuť. Tu je šťastný, sem predsa patrí. Zaliezol späť do jablka a uvažoval. Hryzkal a dumal. Liezol a premýšľal. Jeho chodbičky už boli dlhé ako špagety a od toľkého lezenia sa mu zakrútila hlava.

Stále nevedel, čo má urobiť. Smutný a vysilený sa prevrtal na povrch jablíčka a poobzeral sa okolo seba. Bolo to naozaj krásne miesto. Vôňa vzduchu, ticho a krása stromov. Mal to miesto veľmi rád, bolo také známe... Pre toto všetko bilo jeho malé srdce. A odrazu dostal nápad, keď uvidel celkom blízko pár zelených listov.

„No veď počkajte!“ zakričal ostatným červom. „Však ešte uvidíte! Ja zostanem tu. Mne môj domček nikto tak rýchlo nezoberie.“

Raz-dva pozbieral jeden list za druhým a slinami ich prilepil na jeho jablíčko. Za kratučký čas už nebolo vidieť ani jeden fliačik červenej farby.

Farmárka usilovne oberala ďalej. Bola veselá a s úsmevom si počas práce pospevovala. Jedno jablko za druhým mizlo vo veľkom vreci. Zrazu sa na modručkom nebi začali objavovať tmavošedé oblaky a prekryli slnko. Vzduch sa začal pohybovať a zdvihol sa vietor. Listy stromu začali šuchotať a o niekoľko minút začala búrka. Bolo počuť tiché hrmenie a blýskalo sa. Farmárka ešte raz rýchlo preletela pohľadom všetky konáre.

„Hotovo,“ povedala a spokojne odniesla nazbieranú úrodu do stodoly.

No tak celkom hotová nebola. Prehliadla jedno jediné jablíčko.

Konáre stromu sa začali kolísať a listy lietajú vo vetre. Zabudnuté jablko sa divoko hojvalo a silný vietor sfúkol všetky tie zelené listy, ktoré naň malý červíček nalepil.

Bum! Bol to zvuk padnutého jablka. Padlo do trávy a schovalo sa medzi listy. Jablko sa rozkotúľalo a vietor ho posúval po sade ďalej a ďalej. Kotúľalo sa stále rýchlejšie, zastavil ho až malý súdok, ktorý stál pri plote ovocného sadu. Tu ho už nikto nenájde.

Vilko si búrku vôbec nevšimol. Tuho spal a sníval o veselých príbehoch, ktoré zažil so svojimi kamarátmi červíčkami. Bol predsa vo svojom dome, ktorý sa mu podarilo zachrániť.

V ňom si Vilko šťastne a spokojne nažíval celú zimu až do budúceho leta, keď na stromoch narástlo nové ovocie.

Súťažný príspevok Lilli Heinz Moje jablko je môj domov získal Cenu predsedníčky odbornej komisie Mgr. Andrey Jurčovej.

Silvia Vrbovská, Hľadanie domova

Prechádzam sa po kamenistej pláži. Utekám z domu pred všetkým ťaživým a hľadám nové miesto, ktoré by som mohla označiť nielen domom, ale aj domovom. Nohy mám bosé, strnulé, no neprestávam kráčať, pretože v tejto chvíli je to aj tak jediné, čo viem. Nikto ma nedokázal za celých dvadsaťštyri rokov môjho života naučiť plávať, a tak sú pre mňa vlny, často hladkajúce len končeky mojich krátkych prstov, symbolom vlastnej slabosti i strachu pred neznámym.

Prečo je to však tak? Prečo som sa rozhodla opustiť všetko, čo som doteraz poznala? Neodpovedám si, len pokračujem ďalej, aby som začula zvuky čajok, ktoré za mojím chrchtom robia nálety na ktoviečo a súperia medzi sebou. Neobzerám sa, kráčam dopredu vlastnou cestou, stále neovplyvnená okolitými javmi a hlbšie vo vlastných myšlienkach ako potápač v koralovej bariére. Jediné, čo vnímam, sú kroky. Dopredu. A stále len dopredu, no už nespočítam, aký dlhý čas to trvá.

„Pozri, má oči po tebe. Modré ako oceán!“

„Naozaj je vám podobná. Usilovný malý človečik, takto predčasne sa dostať von! Nuž a pre aké meno ste sa rozhodli?“

„Naša malá Natálka! Bude to Natália, pani doktorka.“

Mysel' mi hatí spomienka. Spomienka na domov. Keď som ho tak ešte mohla nazývať. Nie, nie, to nemôže byť správne. To si nemôžem pamätať. Asi len vytváram predstavy o tom, ako som vznikla. Akýsi jeden drahý moment mieru v našej rodine. Teda, chcem to tak vidieť. Pretože kameň, ktorý sa otiera o moje chodidlo, je taký hladký, bezchybný a ja nedokážem inak.

„Bude chodiť tam, kde ju pripravia na život.“

„Paľo, a to je kde, prosím ťa? Odmietol si každú jednu materskú školu, ktorú som ti navrhla!“

Cítim, že táto cesta bude ešte zložitým prechodom bez vydláždeného chodníka.

„Natálka, ty si ale šikovná, takto počítať. To máš po babičke. Keby aj tvoja mama tak rozmýšľala, veru, inak by sme sa mali.“

„Môžeš byť aspoň na chvíľu normálny? Ved' to decko si z nás nič dobré pamätať nebude.“

„Kriste, čo zas riešiš? Ved' som ju len pochválil.“

Môj domov sa láme na kusy. Postupne mizne a nahrádzajú ho len obrazy akéhosi chladného miesta. Prečo sa tieto momenty v mojej mysli zjavujú jasnejšie ako ranné briezdenie za najhorúcejších letných dní?

„Tvoje oči sú modré ako oceán, Natália. Natália. To je krásne meno. Chcem ho mať na jazyku, dokým neumriem, a aj dlho potom. Chcem, aby to bolo prvé, čo vyslovím, a posledné, čo opustí moje pery, keď pôjdem spať.“

A predsa len nebolo. Myslela som si, že som v niekom znovuobjavila domov, no hlboko som sa mylila. Kameň, na ktorý som práve stúpila, bol ostrejší, ako som čakala, a z môjho hrdla sa mu

podarilo vytiahnuť jemné zasyčanie. Na chvíľu ma donútil spomaliť. Nečakane na mňa padla ú-
nava. No zastaviť som nedokázala.

„Trvá pani navrhovateľka na svojom návrhu?“

„Áno.“

„Potom, prosím, predstúpte pred súd, uveďte svoj návrh na rozvod manželstva a opíšte skutoč-
nosti, ktoré vás viedli k jeho podaniu.“

Au. Takmer som zvykla. Nejaký z kameňov mi rozrezal stúpavú časť nohy. Zdalo sa mi, že vidím
krv. Možno to bola iba farba kamenia či skôr štrku, na ktorom som sa práve ocitla, ale keď mi
more omylo ranu, páliło ma to tak, ako som si predstavovala, že by bolel bozk od štvorhranky.

„Už vieš, na akú výšku pôjdeš? Kámo, lebo ja nemám ani potuchy. Ale nevádi. Sme šli na gypsel,
ne? Takže to znamená, že ešte máme čas s týmtok a môžeme užívať prázdniny. Nata, kukni, ten
blondavý motorkár celkom ujde, čo?“

Chlad ma bolel až v kostiach, no niektoré kamene ohrievali moje oziabnuté prsty, ale aj srdce
boľavé od toľkého hľadania. Akoby práve vyvreli zo samého stredu Zeme.

„Paľo bol náš syn, otec, brat, kamarát či kolega a všetci si určite budeme pamätať nielen jeho
jedinečný humor a poznámky, ktoré dokázali rozjasniť aj pochmúrne dni, no aj jeho ducha več-
ného optimistu. Teraz, prosím, venujme tento prípitok práve jemu.“

„Tá jeho bývalá sa tu ani neukázala. Čo je to za človeka, že sem decko pošle a sama nedojde?
To už fakt daktorí dnes žijú bez chrbtovej kosti.“

Moje chodidlo naozaj krváca. Slzy sa mi kotúľajú po lícach, len s veľkým sebazaprením pokraču-
jem ďalej po skalách ostrých ako britvy. Svoj domov som už stratila. Bojím sa, že nezistím, aké
to bolo, mať ho. Cítim každý jeden krok. Neobzerám sa, ale viem, že za sebou zanechávam
krvavé stopy. No môj odkaz na tejto pláži si privlastňuje nekončiace more. Nenecháva ich totiž
dlho na mieste, len si ich obzrie a potom vezme.

„Ako, že je to plagiát? Vieš, akú hanbu si urobila našej rodine? To už aj tvoj neschopný otec mal
lepšiu bakalárku ako ty. A čo si si vôbec myslela, že na to neprídu? Joj, dievča jedno, ako som
ťa to len vychovala...“

Zdá sa mi, že zamdliavam. Chcem sa rozbehnúť, aby som sa donútila nejakou prebudiť, no viem,
že by som len od bolesti padla na kolená. A tak konečne zastavím. Nevie, ako sa mi to podarilo,
veď kamenistá pláž predou mnou ešte zďaleka nekončí, no mne sa zdá, že cesta, ktorú som prešla,
ma dostatočne vyčerpala. Môžem tu ostať stáť naveky a žiadna bolesť ma už nezastihne. Nebudú
ma prepadávať myšlienky na domov, ktorý som toľkokrát stratila.

Vtom ku mne prehovorí more. Láka ma k sebe a otvára mi pred očami novú cestu. Tá sa zdá byť
bez bolesti a tak jasne vytýčená. No ja ju odmietam. Prijímam svoju bolesť a pokračujem cestou
kamenistou, po ktorej som kráčala doteraz. Nachádzam v sebe silu. Prešla som už takú diaľku
a nemienim to vzdať práve tu. Zisťujem, že domov nemusím hľadať, pretože si ho môžem pre

seba vytvoriť. Nepotrebujem vágnu konštrukciu budovy k tomu, aby som sa cítila šťastnou. A tak sa vydávam na cestu novú, odlišnú. Avšak nie za hľadáním domova, ale za jeho vytváraním.

Súťažný príspevok Silvie Vrbovskej získal 4. miesto.

Alžbeta Romaňáková, Sila klavíra

Tmavomodrá dodávka zastavila na príjazdovej ceste nášho nového domu. S povzdychom som sa postavila z prekvapivo pohodlnej podlahy a zišla som na prízemie. Dvaja vysokí chlapi v pracovnom odevu už nosili naše veci dnu. Desiatky krabíc, rozložený nábytok a nakoniec môj biely klavír, ktorý si ako jediný vždy nájde svoje trvalé miesto v obývačke.

„Julka, prosím, začni nejaké boxy z predsiene vynášať na poschodie. Je tu toho veľa... Potom môžeš vziať svoje veci a ísť si vybaľovať izbu,“ povedala mama počas toho, ako utierala kuchynskú linku.

Len som prikývla. Neznášala som chaos a pri sťahovaní sa mu nedalo vyhnúť. Pripadalo mi trochu vtipné, že som si na to ešte nezvykla. Sťahovali sme sa naozaj často. Môj ocino nebol typ človeka, čo by obsedel na jednom mieste. Veľmi rád skúšal nové veci a objavoval nové miesta. Neuvedomoval si však, že nám tým, ako nás vláčil po celej Európe, dosť ubližoval. Napríklad, nikdy som nemala kamarátov, pretože vždy, keď som si začala zvykať v nejakom kolektíve, sa rozhodol, že je čas posunúť sa ďalej. Ja som vlastne ani nevedela, kam patríam. Narodila som sa na Slovensku a hneď, ako som oslávila svoje prvé narodeniny, začal tento náš kočovný život. Bývali sme v Čechách, Poľsku, Dánsku a Británii. A teraz sme boli opäť na Slovensku a to tiež len kvôli tomu, že starí rodičia už nevládali a bolo treba im pomáhať. Nevidela som to tu ale na nejaký dlhý pobyt.

Prenášaním krabíc som strávila viac ako hodinu. Keď som si konečne ľahla na môj ešte neoblečený matrac, dychčala som, ako keby som zabehla minimálne polmaratón.

Pousmiala som sa. Moja kondička sa zhoršila. V Poľsku som chvíľu chodievala behať a celkom ma to bavilo. Mohla by som s tým začať aj tu. Neďaleko bol menší les, ktorý by bol na ranný beh ideálny.

Bola som tak veľmi unavená, že som sa nevládala ani pohnúť, ale tie škatule sa samy nevybalia. Po pauzičke, ktorá sa neplánovane o dosť predĺžila, som sa pustila do roboty. V kúpeľni som si pripravila vodu s nejakými čistiacimi prostriedkami, čo som našla dole, a začala som utierať každý jeden kus nábytku v mojej izbe. Prekvapivo mi to išlo pomerne rýchlo a o chvíľu som už premýšľala nad najvhodnejším rozložením oblečenia v šatníkovej skrini.

Potom som chcela začať ukladať knižky do regálu vedľa postele, ale ocino ma zavolať na večeru. Objednali pizzu.

Prízemie sa zmenilo takmer na nepoznanie. Áno, stále tu bola miliarda nevybalených škatúľ, ale už sme mali postavený jedálenský stôl, sedacia súprava už bola taktiež na mieste a vedľa nej bol môj milovaný klavír. Sadla som si na voľnú stoličku a na tanier som si naložila dva trojuholníčky syrovej pizze. Hlavou mi behali myšlienky o tomto staronovom domove.

„Tak, aké máš dojmy z nášho nového domu?“

To, že bola otázka smerovaná na mňa, som si uvedomila, až keď ma mama pod stolom mierne koplá do ľavej nohy.

„No, ja... Hm... Myslím, že sa mi tu zatiaľ páči,“ dostala som zo seba napokon.

Ocino sa pousmial. „A tešíš sa už do školy? Od pondelka nastupuješ...“

Samozrejme, že zase ide riešiť školu. Neznášam to. Niekedy mám pocit, že sa so mnou nevie rozprávať o ničom inom. Odpovedala som len kladným prikývnutím. Keď som naložila špinavý riad do umývačky, odobrala som sa s priáním dobrej noci do svojej izby. Asi pôjdem spať...

Prečo som nemohla žiť ako normálne dieťa? Ľudia v mojom veku považovali môj život za zaujímavý. Zdalo sa im super, že som spoznávala svet a nových ľudí, že som ovládala jazyky, ale ani jeden z nich si neuvedomoval, aké veľmi dôležité je mať počas detstva nejaké zázemie. Aké dôležité je mať domov. Čo bol môj domov? Kde bol? Nemala som ani najmenšie tušenie. Asi som žiaden nemala. Na miestach, ktoré by som za svoj domov mala považovať, som sa cítila ako nájomník alebo ako votrelec, ktorý tam nepatrí, ktorý len prekážal... Nepatrila som nikam.

Ráno som sa zobudila úplne dolámaná. Nielen moje myšlienky mi nedali spať, ale i susedov pes, ktorý kvôli splnu stále zavýjal. Podľa toho, aké ticho bolo v dome, som usúdila, že rodičia ešte spia. Obula som si svoje biele papučky so zajačímí uškami a čo najtichšie som si išla urobiť raňajky.

V novej kuchyni som nevedela nájsť chlieb, takže som skončila s miskou cereálií a mlieka. Telefón som mala hore v nabíjačke, takže som sa neustále obzerala po miestnosti. Pohľad mi padol na klavír.

„Dobré ráno, Slniečko... Ako si sa vyspala?“ vyrušili môj pohľad rodičia.

„Dobre, dobre... Popravde? Nie veľmi dobre. Mám pocit, že môj matrac je tvrdší ako podlaha. A vám dvom sa spalo ako?“

„Nám sa spalo úžasne,“ odpovedala mama s úsmevom od ucha k uchu.

Úsmev som jej oplatila a spontánne som vyskočila ku klavíru. Sadla som si na okrúhlu stoličku a otvorila ho. Trochu neisto som prstami prešla po klaviatúre a zahrála prvé tóny. Nepotrebovala som žiadne noty. Ruky mi po čierno-bielych klávesoch tancovali úplne prirodzene. Chýbalo mi to... Hudba ma úplne ovládla.

Myslím, že v tej chvíli som našla svoj domov. Bol tam, kde moji blízki a veľký biely klavír. Mama s otcom si okrem rannej kávy vychutnávali aj moje melódie a tíško sa usmievali. „Mám vás rada, ste môj domov,“ hovorili moje prsty...

Súťažný príspevok Alžbety Romaňákovej Sila klavíra získal 5. miesto.

Eva Hrnčárová, Čo je tvoj domov, Réka?

Chlapec menom Réka mal zhruba deväť rokov, keď si uvedomil, že je v lese sám. Nevedel, prečo je sám, nevedel, kde sú iné živočíchy, nevedel, odkedy tu je, nevedel, čo má jesť. Vedel len to, že teraz tu existuje, dýcha a je zmätený.

Zobudil sa v dlhom kmeni stromu, respektíve tam, kde by za normálnych okolností bolo drevo, čiže vlastne v pevnej kôre stromu. Okolo neho však boli pomerne zdravé stojace stromy, pravdepodobne duby, ktoré svedčili o tom, že miesto v lese, na ktorom sa nachádza, nie je obývané. Obklopovalo ho červenkasté svetlo, a keď sa rozhodol hýbať, prenasledovalo ho spolu so Slnkom.

Postupom času si Réka zvykol na to, že sa musí o seba postarať sám. Musí liezť po stromoch a hľadať plody, ktoré tam vlastne skoro nikdy nie sú; musí sa pozerieť po celom okolí, aby našiel kríky jahôd. Postupom času si na všetko i tak zvykol, lebo musel.

Zvykol si aj na svoj dutý strom. Vyzdobil si ho zvnútra kôrou z bielo-čiernej brezy a žaludmi. Bola to biedna ozdoba, ale Réka nie je umelecky založený. Zato však začal vnímať tento chabý žart o domove ako svoje dočasné hniezdo, nakoľko sa mu tam dobre „hnilo“, keď sa mu nechcelo nič robiť.

Jediné, na čo bolo potrebné si zvyknúť, bolo to, že už sám nebude.

Prvýkrát ho zazrel v tmavej noci, ktorá nedovolila ani náznak jasú, medzi brezami, ktoré rástli ďalej od jeho hniezda. Bol to ukrutne veľký tieň, ktorý hádam presahoval dva metre. Réka mal z tohto čuda neopísateľný pocit – na jednej strane bol vystrašený z nového živočícha a z jeho schopnosti pohltiť všetku farbu lesa svojou veľkosťou, na druhej strane bol zvedavý. Avšak v momente, keď ho ten tieň uvidel, si uvedomil, že jeho zvedavosť bola síce odôvodnená, ale v tom čase nevhodná.

Preľaknutý na kosť, no dostatočne poháňaný adrenalinom, začal utekať. Mohutný tieň vyceril ostré zubiská a pustil sa do naháňania Réky.

Utekal, ako sa len dalo v tmavom lese, pokiaľ nenašiel svoj dutý strom. Hneď si čupol a vliezol doň a navyše sa prikryl mäkkou, no mokrou kôrou, ktorú v ten deň dal do rieky, aby z nej mohol niečo vyrobiť.

Ten tieň, tá čierna obluda ho určite videla, ale nič proti tomu neurobila. Stála priamo pred Rékom, ktorý sa triasol od strachu. Bolo počuť niečo ako kňučanie, vzlykot, ale ťažko sa chlapcovi verilo, že práve tá obluda by vydala takýto zvuk. Len vrčala. Ešte k tomu ju sprevádzal povedomý zápach, niečo štipľavé a ostré.

Nuž, ráno obluda odišla, ale nebolo to naposledy, kedy ju Réka videl. Každý deň po večeroch prišla čierna entita a naháňala ho, i keď Réka nič nerobil – bol priam pasívny. Vždy, keď bol v strome prikrytý, tak bola obluda bezmocná. Od tej chvíle Réka berie svoj strom ako domov v lese. Je ako loď zakotvená v prístave, bezpečne na jednom mieste, namiesto kolísania na vlnách mora uprostred nemilosrdnej búrky. Tam má istotu, že sa mu nič nestane. Je to predsa jeho domov.

„Réka, ešte spíš?“

Jej hlas zobudil chlapca. Nedobrovoľne otvoril oči a zrak upriamil na svoju matku, ktorá sedela na jeho hebkej posteli.

V minulosti bola bledá, no tentoraz v jej tvári videl akýsi nálet farieb. Čierne vlasy mala vo voľnom vrkoči prehodené cez plece. Mala na sebe pekné biele šaty, ktoré boli nazberkané na dekolte a rukávoch. Avšak bola tam jedna vec, ktorá rušila dokonalý obrázok jeho maminy: na kľúčnej kosti bola bordová, až fialová škvrna.

„Už nie,“ odpovedal hanblivo. Bol by asi zhovorčivejší, keby necítil ten ostrý pach, pre ktorý už našiel názov vo svojej hlave. Alkohol.

„Som rada. Poď, pôjdeme do mesta,“ povedala spokojnejšie než obvykle, a keď si všimla jeho zvrátenú tvár, prihovorila sa mu, akoby vedela, čo má na mysli. „Pôjdeme do mesta, aby si tento pach už cítiť nemusel, Réka.“

Súťažný príspevok Evy Hrnčárovej Čo je tvoj domov, Réka? získal 6. miesto.

Diana Sénášiová, Čo je môj domov

Slnčné lúče lenivo dopadali na areál školy. Pred bránou stál Remy a čakal na svoju mamu. Netrpezlivo si napravil tašku na pleci. Konečne v diaľke uvidel jej siluetu. Na tvári sa mu samovoľne objavil mierny úsmev.

„Ahoj,“ pozdravil ju, kým ho objímala.

Spoločne vykročili domov. Cestou prechádzali okolo benzínky a Remy automaticky zabočil k automatu na kávu. Mama zaborila ruku do vrečka a vytiahla z neho za hrst' drobných. Nasypala ich do automatu a stlačila tlačidlo.

„Opatrne,“ povedala a podala mu šálku horúcej tekutiny.

Vždy ho nechala zjesť penu navrchu. Ponoril lyžičku do sladkej hmoty a vložil si ju do úst. Chutila po karameli a káve.

„Môžem si odpiť?“ spýtal sa s nádejou v hlase.

„Ale len trochu,“ odvetila.

Nadšene si priložil pohár k perám. Ústa mu zaplavila chuť karamelového latte.

„Hmm,“ povedal a podal jej hrnček.

„Máš na nose penu,“ povedala a so smiechom mu ju zotrela.

Končeky jej vlasov ho poštekli na líci, keď sa k nemu zohla. V nose ucítil neustále prítomnú vôňu chlóru, ktorá z nich stúpala, miešajúcu sa s vôňou kávy. Zrazu ju prudko zovrel v náručí. Zhíkla a dlaňou prikryla vrch pohára, aby z neho káva nevyšlechla.

„To bolo za čo?“ spýtala sa, zatiaľ čo okolo neho ovinula ruku.

„Len tak,“ zamumlal s tvárou zaborenou do jej pleca.

Tmavú kanceláriu osvetľovalo len svetlo vychádzajúce z obrazovky Remyho počítača. Chrbtica ho bolela od neustáleho hrbenia sa nad klávesnicou. Unavene si pretrel oči a postavil sa od stola. Automaticky prešiel dobre známu trasu k automatu na kávu. Mince do neho dopadali s upokojujúcim cinknutím. O chvíľu sa už zo stroja vychrlila jeho životne dôležitá dávka kofeínu. Zobral si pohár a nedôstojne sa oprel o stenu. Normálne by si to nedovolil, ale vo firme teraz nikto iný nebol a on bol unavený. Čakajúc, kým nápoj vychladne, vdychoval jeho vôňu. Pripomínala mu mamu. Priam ju pred sebou videl. Iskriace oči orámované kruhmi od nedostatku spánku. Vedel si ju predstaviť, ako na podobnej chodbe umýva podlahy, aby mali za čo platiť účty. Napil sa kávy a spomínal na ich spoločne strávené chvíle. Aj napriek tomu, že tvrdo pracovala, si naňho vždy našla chvíľu. Pamätal si, ako sa spolu učili matiku. Pomaly si odpíjala z kávy, aby udržala otvorené oči, zatiaľ čo mu vysvetľovala rovnice. S nechutou sa vrátil do prítomnosti. Jeho pohár bol prázdny. Musel pokračovať v práci.

Remy mu bola zima. Nebol to obyčajný chlad, ktorý mu oblizoval telo, kým sa neschoval do pohodlia svojho teplého príbytku. Bola to zima, ktorá sa mu zažrala pod nechty a usadila sa hlboko v kostiach. Prestúpila celé jeho telo a on nebol schopný uveriť, že mu niekedy znova bude teplo. Remy sedel na kuse kartónu a pred sebou mal položený plastový pohár s pár drobnými. Ľudia ho míňali bez toho, aby mu venovali druhý pohľad. Oprel sa o stenu kaviarne za sebou a premýšľal o tom, ako veľmi mu je zima. Z myšlienok ho prebralo až zacinkanie zvončeka, keď sa dvere

do kaviarne otvorili. Zdvihol pohľad, čakajúc, že ho našťvaná čašníčka pošle kadeľahšie. Namiesto toho k nemu prišla a bez slova mu podala kávu. Bola vyčerpaná po dlhej zmene a pomýlila si objednávku. Keď sa ju chystala vyliat' do drezu, spomenula si na muža sediaceho vonku v tej zime.

„Ďakujem,“ povedal Remy, keď si od nej bral šálku.

Čašníčka prikývla, aby dala najavo, že ho počula. Dala si pozor, aby sa ho náhodou nedotkla. Potom sa vrátila dovnútra.

Remy objal dlaňami šálku. Cítil miernu bolesť, keď mu teplo zohrievalo nervové zakončenia zne-citlivené od zimy. Vdýchol sladkú vôňu latte vo svojich rukách. Opatrne si odchlipol z horúcej tekutiny. Na perách sa mu objavil úsmev. Karamelové latte. Tá chuť prinášala spomienky. V hlave sa mu zjavil obraz jeho mamy. Keď ho objímala, cítil sa v bezpečí. Bola to dlhá doba, odkedy sa naposledy cítil doma. Ten pocit pochoval pred mnohými rokmi spolu s ňou. Ale bol schopný ho na chvíľu znovu nájsť v šálke karamelového latte.

Súťažný príspevok Diany Senášiovej Čo je môj domov získal 7. miesto.

Barbora Kurdelová, Divá orchidea

Všade navôkol pofukoval príjemný vánok, šuchotal listami a nútil mňa i ostatné kvety ohýbať a nakláňať svoje najväčšie ozdoby, naše okrasné hlávky. Pofukoval po celom parku a nosil a odnášal novinky zo všetkých kútov. Moja susedka Hluchavka sa opäť sťažovala na malé čierne chrobáčky, ktorým náramne zachutila. Z tulipánového záhonu z druhej strany bolo počuť dohady o najlepšom počasí na kvitnutie a zazimovanie. Deň ako každý iný. Debaty na tie isté témy, iba povedané trochu inými slovami, ak vôbec.

Vetrík nám oznamoval, že ruže sa znovu dohadujú, ktorá má viac kvetov a ktorá ich má krajšie. Nezábudky spievajú svoje nezabudnuteľné pesničky a vraj im dnes robí dirigenta Iskerník, lebo Púpavu a Žihľavu vraj vypleli. Čakanky sa ako vždy chichúňajú, keď okolo prejde nejaký človek, a ak sa náhodou pristaví, idú sa na smrť pohádať, kvôli ktorej sa to stalo. Za chvíľu na hádku zabudnú a ďalej sa spolu chichúňajú. Klasika.

Počúvala som ďalšie každodenné príbehy iných rastlín, uvažovala, ako asi vyzerajú, pozorovala slimáka, ktorý sa sunul dopredu a za sebou zanechával slizkú stopu, a odpočítavala minúty.

Hluchavkine náreky sa zmenili – už sa hnevala na slnko, ktoré svietilo priveľmi jasno a zároveň priveľmi páliło. Dakedy som sa ju pokúšala upokojiť slovami, že čoskoro ho zakryjú oblaky, ale nemalo to zmysel, iba začala plakať, že potom je tma a chladno a ona istotne prechladne a ako môžem byť taká krutá a hovoriť jej to.

Deň išiel ďalej rovnako ako slimák, ktorého som už dávnejšie stratila z dohľadu.

Vetrík odrazu zafúkal silnejšie a zmenil sa na vietor. Kvety okolo mňa stíchli, dokonca aj Hluchavka stíšila svoj plač na tlmené fikanie. Všetci sme počúvali, čo nám rozrušene hovoril. Nejaký človek vraj vykopáva kvety a dáva ich do nejakých divných vecí, čo šuštia, keď o ne zavanie, a odnáša ich preč. Orchester nezábudiek nemá polovicu osadenstva a čakanky onedlho zabudnú na ich najkrajnejšiu priateľku. Obe ruže horko oplakávajú stratu niekoľkých kvietkov.

Zmrazilo ma a nebola to vina ani vetra, ani slnka za oblakmi. Prestrašený šepot či hlasnejší výsmech prevládol medzi všetkými kvetmi. Vietor všetkých informoval o strate toho či onoho kvietka a presnej polohe človeka.

Čas sa spomaľoval a zrýchľoval podľa posledných hlásení. Stratu niektorých som ľutovala viac, iných menej a niektorých vôbec. Čím bol ten človek bližšie, tým menej som sa obávala o osudy iných a začínala som sa báť o seba. Hluchavka vedľa mňa zakvičala a omdlela, keď sa s pohľadom upretým na nás objavil človek s lopatkou a vrecúškom plným lamentujúcich a stonajúcich kvetín.

Zalapala som po dychu od ľaku aj od bolesti, keď sa ten kus kovu zaboril do zeme a preťal niektoré z mojich korieňov. A znovu. A znovu a znovu a znovu. Takmer som už ani nevnímala, keď ma lopatka vypáčila z môjho domova, preč od večne horekujúcej Hluchavky (ktorá bola aspoň teraz ticho), od vetríka, ktorý mi nosil správy z celého parku.

Vždy, keď som si predstavovala svoj koniec, vyzeral inak, celkom inak. Predstavovala som si, že umriem cez noc, v tichu a chladnom svite mesiaca, aby ráno mohlo zaplakať slnko, Hluchavka, záhon tulipánov, aby mohol vetrík rozniešť tú smutnú zvesť, aby sa ruže na chvíľku prestali zaujímať samy o seba, aby čakanky mali namiesto večných radovánok chvíľku trúchlenia, aby orchester nezábudiek zaspieval baladu o mne, o divej orchidei. A čo? Možno sa to stane aj tak, len v nej možno budú spomenuté aj ostatné obeť tohto únosu.

Po tejto úvahe som upadla do milostivého nevedomia omdletia. Bola som si istá, že sa už neprebudím, ale stal sa zázrak. Keď som sa prebrala, pocítila som príjemne chladivú kvalitnú zeminu, z ktorej moje zranené korene hltavo pili. Nezábudky spievali krásnu rozprávku o Vlčom maku, ktorý túžil uvidieť Snežienku. Čakanka, ktorá už pravdepodobne zabudla na svoje priateľky aj park, kyvkala svojimi kvietkami na človeka, únoscu, ktorý práve umiestňoval ruže do sklenenej vázy. Zafúkal vetrík. Možno sa napokon až tak veľa predsa len nezmenilo.

Súťažný príspevok Barbory Kurdelovej Divá orchidea získal 8. miesto.

Patrícia Blažeková, Nemý nárek

Posledná vec, ktorú človek zbadá, keď si myslí, že zomrel, je mesiac. A vtedy vie, že skutočne nezomrel, len na chvíľu prestal snívať. Hneď ako si uvedomí, že je stále vo svete bez zvukov hárf anjelov a besných plameňov diabla, môže sa zľaknúť. Svet života je totiž sem-tam viac mŕtvý ako svet duchov.

Arthur o filozofii snívania čo-to vie. Ubehlo niekoľko mesiacov, ale vždy, keď zatvorí oči, počuje výkriky tlmené praskaním ohňa, ktorý odohnal jeho sny a zanechal len spomienky. V tme za mihalnicami sa mu mihocú pásy páľavy, čo dom plný smiechu premenili na cintorín popola. Chlapec nerozpráva o tom, ako hlboko ho požiar na konci sedemdesiatej štvrtej ulice zasiahol, pretože nech už mu vzal čokoľvek, už viac nie je nič, a tak nemá zmysel otvárať dvere, ktoré osud zamkol. Nakoniec by vám povedal, že Boh sa musel pomýliť, keď fantáziou splietal nite prírody a do náboženských kníh pozliepal útržky o viere v život a spravodlivú smrť. Niektoré srdcia sú totiž pochované skôr, ako prestanú biť.

Sediac na kúsočku rybárskeho móla pomaly zaspáva, pričom mu červenkasté prsty krehnú chladom. Na hranici medzi vedomím a spánkom vedľa seba zacíti slabučký poryv vetra. Dvihne zrak. Od prekvapenia ho temer zhltnie more.

„Utopil by si sa *hned*? Alebo by si prišiel na to, že máš v *topení sa* celkom prax?“ spýta sa chlapec v priveľkej košeli. Neprirodzene svetlé vlasy sa mu stáčajú okolo hlavy ako slnkom zoschnuté steblá trávy, končekmi hrajú hry so skupinkou pieh kmitajúcich okolo koreňa nosa. Vyzerá ako syn farmára či pastierik, avšak Arthur by skočil i do ohňa, čo ho po nociach straší, v presvedčení, že je len výplodom jeho ubolenej mysle.

„Viem plávať,“ namietne presvedčivo.

Chlapec ho obdarí vševediacim úškrnom. „Moje slová nemajú s vodou nič spoločné.“ V hlase sa mu neodrazí jediná črta emócie, len chladná pravda korešpondujúca s belasými lúčmi mesačného svitu. Mesiac z diaľky vyzerá, akoby mal oči. V istom zmysle ich aj má. Oči sledujúce príbehy, príbehy stratených, zlomených srdc, ale aj tých, ktoré sú plné nezodpovedaných otázok. Arthur *má* otázku. Nikto nevie, že by privítal srdečný úsmev či potľapkanie po pleci, pretože jeho jadro *túži* po spoločnosti, ale ľudia ho míňajú bez povšimnutia. Svojím spôsobom je totiž neviditeľný. Preto je viac prekvapený ako nahnevaný, keď si chlapec po jeho pravici máča chodidlá v špinavom mori.

„Vyslov, čo máš na jazyku.“

Po večnosti strávenej v objatí tieňov a samoty mu na popálenej duši pristane lадný motýľ, ktorý mu krehkým pohybom krídel rozviaže jazyk.

„Niektorí majú všetko, na čo pomyslia. Iní nemajú vôbec nič, ale nakoniec získajú viac, než dúfali. Nuž a potom som tu ja. Mal som domov, bol som šťastný, ale požiar mi vzal všetky pekné chvíle...“

„Aké povrchné nazývať dom domovom!“

„Čože?“

„Len tehly a drevo môžu zhorieť. My nie. Priateľ či brat, tí nezhoria. Zostanú. Pekné chvíle nevezme ani požiar, ani prišera, čo ti požiera sny. Buď ich kradneš sám, alebo v tebe stále žijú, a ak ich budeš živiť peknými myšlienkami namiesto nenávisťi k životu, nikdy žiť neprestanú.“

Arthur sa prehne v chrbte a prstami rozčerí pokojnú hladinu. Dusia ho výčitky, že ho ohnivé jazyky nesfúkli zo sveta tak ako ostatných. Topí sa v možnostiach a úvahách o tom, či existuje niečo, čím udalosť zaviniť, a či si za svoje krvácajúce vnútro a zjazvenú dušu môže sám. Lenže následne opäť vzhliadne k pehavej tvári, čistej ako studený vodopád, a odrazu cíti, že sa v ňom niečo začína hýbať. Nie pomaly a s citom, ale s bezohľadnou zúrivosťou. Navzdory tomu, že mu po dlani stekajú slané kvapky, priloží si ju na hrud'.

„Ste povrchné bytosti, vieš? Nič vám nestačí. Štýlová strecha či krištáľový luster sú *nevyhnutnosťou*.“

Posledné slovo vypluje chlapec s nenávisťou takou silnou, až sa listy neďalekého stromu zatrepocú strachom.

„Nuž a smútok, pravý, hlboký, číry, žiaľ, skrývate za všelijaké masky, aké ani hviezdy nepoznajú.“

„Rozprávaš, akoby si ani nebol človek.“

„Nikdy som nepovedal, že som.“

Arthur skloní hlavu, chlapcove slová mu rezonujú v mysli okresané ostňami výstrah. Do vánku bezhviezdnej noci šepne: „Chcem ísť domov.“

„Pozri sa na mňa!“

Po tretí raz v tú noc tak spraví, avšak s jednou výnimkou. Tentoraz mu zaфіrové oči pohľad opätujú, uprene sa zakrádajú až do hĺbok jeho svedomia. K ľarche na hrudi sa pridá pískanie v ušiach. Ruky sa mu roztrasú. Keď o pár hodín vyjde slnko a hrejivým dotykom sa obtrie o jeho líce, nebude si pamätať veľa. Nezáleží však na tom, či si túto noc bude pamätať. Tým najdôležitejším sú chlapcove oči, o ktorých bude premýšľať po zvyšok prežitých dní. Rôzne tváre by v nich videli rôzne obrazce.

Arthur vidí mesiac.

Navzdory tomu, že zabudnutie požiera všetky sny, ony spievajú v ústraní – tam, kde ich naše uši nepočujú, ale kam sa podvedome chodievame prechádzať.

„Vitaj doma,“ usmeje sa neznámy.

V niečom sa Arthur predsa len mýlil. Chlapec nebol výplodom jeho ubolenej mysle, ale snom, čo do nej zablúdil. A ako sa tak dvíha z móla, paleta pouličných svetiel mizne s úsvitom. Uvedomí si, že nikto nemôže stratiť domov. Nie naveky. Môže ho opustiť. Môže byť z neho vytrhnutý násilím, ale každý pútnik sa raz vráti tam, kde začala jeho púť.

Hovorí sa, že domov je tam, kde je srdce. Nie je to pravda. Domov je tam, kde srdce *tlčie*. Arthur si nikdy nebol istejší, kam patrí a kam ho ťahá volanie domova. Jeho srdce plesá za snami. Za veľkými vecami. Nemožnými fantáziami. Myslel si, že zomrel.

Avšak nezomrel. Len na chvíľu prestal snívať.

Súťažný príspevok Patrície Blažekovej Nemý nárek získal 9. miesto.

Daniel Verbický, Slobodný domov

Poloniny, kraj nádherne nepreniknuteľných lesov, pralesov, zurčiacich riav, veľkej starinskej vody a oblohy posiatej miliónmi blikajúcich svetielok, aké nezočíte na celom šírom Slovensku. Poloniny – pôda nášho pradeda, mozole môjho deda, úsmev otca, výskot jeho detí – mňa. A práve v tomto východnom kúte našej vlasti, kde ľudia a príroda boli oddávna spätí, sa udial zaujímavý príbeh...

Uprostred košatých stromov v utešenom, čarokrásnom lesíku sa na počiatku zimy narodilo malé medvieďa. Macko v skromne zariadenom brlôžku prežil pri odfukujúcich rodičoch celú zimu. Stále hútal a premýšľal nad tým, čo môže byť za dverami. Chcel skúsiť a zažiť niečo nové. Bolo na ňom vidieť, ako váha tie vráta otvoriť. Váha jeho myšlienok však bola mocnejšia. Pootočil kľúčom. *Škřík*, zaškřípal zámok, dvere zavzrgali a jeho tvár zaliali chladno-teplé jarné lúče. V doline pod lesom sa pred ním črtalo čosi neobyčajné. Veľký nadzemný brloh s vežičkou trónil medzi malými učupenými domčekmi a z každého stúpal kúdoľ dymu. Hlava sa mu podvedome potočila, aby skontroloval, či rodičia spia. Tíško pribuchol dvere zvonku a ozlomkrky začal utekať do doliny.

Zrazu – *prásk!* Jeho labka zakopla o konár a nemotorné telíčko sa kotúlalo dolu svahom ako snehová guľa. Nôžku si necítil od bolesti, boľavý pahýľ mu svojvoľne lietal vzduchom. V strachu prižmúril oká a zovrel pazúriky, keď ho naraz vo veľkej rýchlosti zastavilo čosi tvrdé. Pootvoril jedno oko, potom druhé a to, čo uzrel, ho prekvapilo. Skláňal sa nad ním divný medveď. Nemal teplý kožuch, iba dlhá čierna sršť mu pokrývala hlavu, bradu a krátka štetina mu trčala spod nosa. Stál len na dvoch tlapách s palicami, ktoré sa zvláštne šmýkali po zvyškoch snehu. Čudo s polo drevenými nohami hodilo na vystrašené medvieďa akúsi sieť. Mackovi od strachu a bolesti stuhla krv v žilách. Z bezvedomia ho iba občas prebral snehový jazyk, ktorý ním nadhodil, keď ho zvláštny tvor ťahal po zemi.

Zatvorený v železnej klietke sa po niekoľkých dňoch prebral z mdlôb. Nevedel, ako dlho spal, ani kde je. Vedel iba, že je veľmi hladný, smädný a že mesiac na oblohe nádherne svieti.

Keď lunu vystriedalo slnko, zočil, že v tom neobyčajnom väzení nie je sám. Podobné žaláre plné štvornohých bytostí videl všade naokolo. Nezvyčajné medvede s chlpmi iba na hlavách a stojace na dvoch labách chodili okolo nich a pokrikovali rečou, ktorej nerozumel: „Zaplativ jes?! Daj hroši a zbačiš medviďa, rysa i serňa...“

Labami im cez mreže búchali po pyskoch, strkali do nich palicami, kričali do ucha. Niektorí im do tlamy vtlačili jedlo, po ktorom hladnému macovi bolo zvyčajne zle.

Takto deň striedal noc a týždeň sa menil na mesiac. Rysy tváre sa macovi časom a utrpením začali meniť. Z plachého macka vyrástol veľký medveď.

V jeden jarný večer sa unavený maco pri sadaní oprel o dvere svojej cely. Korózia prežrala pánty a zhrdzavené závesy povolili. Sloboda. Nevedel, čo to znamená. Celý zmätený stál a potom sa rozbehol do blízkeho lesa.

V rovnakom čase, ale na opačnej strane hory uzrel svetlo sveta malý zajačik. Krátko po narodení však kvôli palici, z ktorej vyšiel strašný rachot, osirel. S porozumením a láskou sa o neho starala jeho babka. Kým zajko pomaly vyrastal v tieni brál a potokov, malý-veľký medveď vyčíňal pod kráľovskou korunou moci. Zo svojich skúseností si bol istý, že ten, kto chce byť slobodný, musí ostatných zatvárať a týrať. Lomcovala ním vlna nenávisť. Všetku zver, ktorú stretol, hneď zajal, uväznil alebo zožral. Zanechával za sebou spúšť...

Raz sa nezbedný zajko vybral na prechádzku netušiac, že na rovnakej postriežke je aj medveď. Obaja v protihlacom smere vyšli na čistinku.

„Hurá! Jupí! Mám kamaráta! Mám sa s kým hrať,“ teší sa v duchu zajko.

„Vau, aká chutná večera. Konečne niečo dobré pod zub,“ pomyslel si medveď. A obaja sa svorne rozbehli oproti sebe.

Maco zrazu zastal. Postavil sa na zadné, rozpažil laby.

„Aký je zlatý, chce ma objasť,“ zašepkal zajko a skočil medveďovi do náručia. Medvedie paže zovreli zajka tak silno, až mu na čele navrela žila.

„Ako tuho ma objíma,“ vraví si zajačik, „keby moja mamka žila, určite by chcela, aby som mu lásku opätovoľ.“

Rýchlo sa zosunul pod macovu pazuchu, labkami zavesenými okolo krku medveďa sa vytiahol k jeho tvári, tuho sa pritisol a začal ho pazúrikmi nežne hladkať...

V tej chvíli sa medveďovi rozlialo po tele zvláštne teplo. Taký príjemný pocit ešte nikdy nezažil. Zrazu bolo slnko teplejšie, svet farebný a večera – nepodstatná. Prvýkrát v živote zacítil lásku. Pochopil, že zvieratám nesmie ubližovať, ak chce získať ich náklonnosť.

So zajom na chrbte sa rozbehol domov, aby pootváral všetky brány, prepustil nevinné zvieratká a dal im slobodu. Od tohto času až podnes žijú obyvatelia malého kúska lesa v mieri, láske a porozumení.

A čo vy? Čo my, ľudia? Nepridáme sa k nim?

Súťažný príspevok Daniela Verbického získal 10. miesto.

Všetky práva vyhradené

Žiadna časť e-publikácie nesmie byť reprodukováaná alebo distribuovaná v akejkoľvek forme a akýmikoľvek prostriedkami, či uchovávaná v databáze alebo systéme vyhľadávania bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa a autorov.

Názov

Zborník ocenených príspevkov Celoslovenskej literárnej súťaže Prekroč svoj tieň, 2. ročník

Recenzenti

Mgr. Andrea Jurčová

PhDr. Jana Bartal, PhD.

Bc. Christopher Danis

Mgr. Veronika Poláková, PhD.

Milan Štefánik

Odborný redaktor zborníka a odborný garant súťaže

doc. PhDr. Peter Karpinský, PhD.

Editor

Mgr. Lenka Jalilah, PhD.

Jazyková úprava

Mgr. Andrea Jurčová

Fotografia na titulnej strane

Branislav Kuchár

Rok vydania

2023

1. vydanie

Vydavateľ

Občianske združenie PREKROČ SVOJ TIEŇ

Jarocká 1300/36

951 35 Veľké Zálužie

IČO: 53191455

DIČ: 2121344940

ISBN 978-80-570-4696-7

9788057046967